

Kopiena ir sociāla sistēma, kas nodrošina tās locekļu vajadzību apmierināšanu. Būtiskas kopienas iezīmes ir, piemēram, kopīga identitāte, vietas izjūta, cilvēku attiecības, vide, kultūra. Kopienas locekļu attiecības balstās uz kopīgu vēsturi, vērtībām un normām, statusu un lomu modeļiem, savstarpējām gaidām. Šie elementi rada identitātes izjūtu, kas ir psiholoģiski un sociāli nozīmīga.

(Latvijas nacionālā enciklopēdija)

Darīt kopā paver iespējas

Cēsu novada pagastos dzīvo aktīvi cilvēki. Katrs aizņems savos darbos un ikdienas rūpēs, neatliek laika un varbūt arī vēlēšanās nākt kopā, pārrunāt un risināt vietējās problēmas. Lai vairāk ieinteresētu iedzīvotājus, arī jaunajā Pašvaldību likumā, kuru Valsts prezidents nosūtījis Saeimai otrreizējai caurlūkošanai, savi uzdevumi un iespējas noteiktas iedzīvotāju padomēm. Valsts prezidents ierosina aizstāt “iedzīvotāju padome” ar saturiski precīzāku un atbilstošu nosaukumu – “vietējo kopienu padome”.

Nereti ir situācijas, kad pašvaldībām aizrāda – strādāji ar kopienām! Pašvaldības skaidro – mums to nav. “Sevi parādījusi Liepas, Mārsnēnu, Skujenes, Āraišu, Zaubes kopiena. Veselavā veidojas domubiedru grupa. Pirmajā tikšanās reizē atnāca ap 30 veselaviešu. Vaivēniešiem būs pirmā tikša-

nās, arī Ieriķos, Raiskumā, Līgatnē ir iecere nākt kopā, runāt par sev svarīgo, kopā darīt,” stāsta Cēsu Lauku partnerības projektu koordinatore Kristīna Sprūdža un uzsver, ka svarīgi nākt kopā, tad arī radīsies idejas, kuras kopā var īstenot. Kādam jāuzņemas līdera loma, saprotot, ka būs jāvelta daudz laika, ka intereses iedzīvotājiem dažādas, ka viņi jāpārliecina gan, ka paši var izdarīt, gan, ka katrs kopējā darbā ir svarīgs.

“No nākamā gada Lauku atbalsta dienestā būs programma vietējo kopienu atbalstam. Vēl nav lēmuma, kādiem mērķiem varēs saņemt finansējumu, vai varēs piedalīties tikai biedrības vai arī domubiedru grupas. Būtiski – lai piedalītos projektu konkursā, šogad jābūt kādām īstenotām aktivitātēm,” stāsta Kristīna Sprūdža un piebilst, ka katrai domubiedru grupai vai vietējai biedrībai ir savi mērķi, ieceres, jo katrā vietā svarīgs ir kas cits. □

Satikties, lai īstenotu idejas

Āraišu biedrību vairāk nekā desmit vietējie iedzīvotāji nodibināja jau 2014.gadā. Tolaik mērķis bija ar projektu palīdzību veicināt Āraišu attīstību. “Tika īstenoti vairāki projekti arheoloģiskajā parkā, palīdzēts skolai, rīkoti gadskārtu svētki.

Pēc divu gadu kovida izraisītās dīkstāves āraīnieki atkal sanāca kopā. Tā jau ir tradīcija – satikties kāda biedra mājās. Šoreiz pie Vinetas Cīpes Āraišu dzimnāvās.

“Divus gadus esam atpūtušies, un gribas satikties, parunāties, darīt. Āraišos ir ienākušas jaunas ģimenes, tām ir interese tikties, jo tieši biedrības un Amatu mājas pasākumi ir tie, kur var iepazī-

ties. Mēs nevaram saskrieties ne veikalā, ne kādā pasākumā kultūras namā, jo to nav. Līdz ar to biedrībai ir divi uzdevumi – veicināt satikšanos, īstenot projektus. Nevalstiskā sektora loma sabiedrībā palielinās, arī iespējas,” stāsta biedrības vadītāja Eva Koljera un uzsver, ka āraīnieki ir aktīvi, ideju bagāti un grib darīt. Viņi apzinās savas teritorijas vērtību, ir lepni, ka ir āraīnieki. Biedrība var uzturēt šo piederības sajūtu.

Pirms pandēmijas biedrība rīkoja āraīnieku sporta svētkus, gleznošanas plenērus. “Tie notika vasarā, kad te ir bērni un jaunieši, kuri mācās citur. Svarīgi, lai viņi iegūst sajūtu, ka Āraišos ir labi, interesanti, lai, kad izaugs, gribētu atgriezties, radīt apkārt dzīves telpu, ne tikai rūpēties par savu pagalmu. Lai patīkami būt te, kur ir kvalitatīva dzīve,” stāsta E.Koljera.

Tikšanās reizē āraīnieki apsprieda problēmas, kas būtu jārisina. “Varbūt varam iezīmēt pa-

Jāmācās lepoties

Zaubes pagastā aktīvi darbojas biedrība "Ģimenes atbalsta rokdarbu studija". Tā īstenojusi 16 dažādus sociālos un kultūras projektus, piesaistot finansējumu gan fondu, gan pašvaldības konkursos.

“Kopš pavasara pagastā izskan, ka vajadzētu nākt kopā, kaut ko pašiem lemt un darīt,” stāsta biedrības un pagasta kultūras nama vadītāja Sandra Eglīte. Viņa rīkoja iedzīvotāju sapulci “Zaubes kultūras fenomens”, aicināja kopā zaubēniešus, lai izsaka domas kultūras dzīves aktivizēšanai un stāsta par to, kā ikdienā pietrūkst. Pirms tikšanās S.Eglīte bija bažīga, cik cilvēku atnāks.

“Kopienā saturēt, iespējams, traucē pašapziņas trūkums, cilvēki neuzdrošinās iesaistīties, katrs vairāk pats par sevi, vairāk noskatās no malas. Šķiet, pietrūkst drosmes darīt. Un arī kautrējas,” pārdomās dalās zaubēniete.

Judīte Kalniņa uzsver, ka pagastā ir gana daudz cilvēku, kuri grib darboties. “Tiem, kuri dara, var pietrūkt spēka, jo diemžēl mēs, laucinieki, netiekam novērtēti, kaut esam tikpat varoši kā pilsētnieki. Ir skumji dzirdēt – kas tad jums tur laukos. Mājas kafejnīcu dienām gribēja pieteikties kādas lauku mājas saimniece, viņai koordinators novadā atbildēja: “Kurš tad jums Zaubē uz tādu kafejnīcu ies?” Bet šī pasākuma mērķis ir vilināt cilvēkus uz laukiem. Vasarā Zaubes savvaļas kulinārais festivāls novadā neizskanēja. Kad kaut kas labs noticis, gribas parādīt, pastāstīt. Mums te ir viss, tikai jādzīvo, jāuztur tas, kas ir. Pirms gadiem izrāpāmies no bedres, tagad mums ir kultūras nams, sabiedriskā dzīve, sakopta vide. Uzņēmējam ir iecere veidot muzeju,” pastāstīja J.Kalniņa, bet Rasma Vitenburga atzina, ka pagasta ļaudis ir enerģiski. “Laukos cilvēki par visu naudu negaida. Katram gribas, lai kaut ar vārdiem paslavē, novērtē. Gribas nākt kopā un darīt. Kā dzīvosim, kas mums būs, atkarīgs tikai no pašiem,” teica R.Vitenburga.

Uz pagasta ļaužu tikšanos at-

■VIEDOKĻI SVARĪGI. Sandra Eglīte zaubēniešiem izdala aptaujas anketas.

Foto: SARMĪTE FELDMANE

nāca vairāk nekā 30 dažādu paaudžu zaubēnieši. S.Eglīte pastāstīja, ka nesen Latvijas rokdarbnieku forumā, kur piedalījās arī zaubēnieši, sastapās lauku meistari. “Kāda māksliniece, kura pārcēlusies uz laukiem, populistiski pateica, ka laucinieki jau prot tikai dzērviu klaigās klausīties, neko nemāk, neko negrib. Bija skumji to dzirdēt. Mēs neesam nevarīgi, mums tikai jāuzdrošinās, un mēs varam,” savējiem atgādināja S.Eglīte.

Zaubes bibliotēkas vadītāja, vēstures gide Tamāra Miķelsone atgādināja dižo zaubēniešu dzīvesstāstus. Īpaši pieminēja Garlību Merķeli, kurš strādāja par mājaskolotāju Annas muižā, kur sarakstīja grāmatu “Latvieši, sevišķi Vidzemē, filozofiskā gadsimteņa beigās”. Ar Zaubi saistīts saldumu karaļa Vilhelma Ūzes, gleznotāja Vilhelma Purviša vārds. Vēl arī Paula Saksa, Augusta Zēbodes, Pētera Bauga un daudzu citu biogrāfijās ierakstīts Zaubes vārds. Siguldas operasvētku rīkotājs Dainis Kalns no Amatas pagasta atgādināja, ka ar Zaubi saistīta arī pasaules līmeņa dziedātājas Marinas Rebekas dzimta. Viņa ir no Jakovičiem.

“Klausoties dzīvesstāstus, tie dod cerību. Dižie cilvēki dod spēku. Dzirdējam par Merķeli, Purvīti, Ūzi. Viņi no Zaubes varēja, vai mēs ne? Iedomāsimies – pēc gadiem mūsu mazmazbērniem stāstīs par cilvēkiem, kuri mācījušies Zaubes skolā, dziedājuši Zaubes kori, te strādājuši. Tā būs,” sacīja fonda “Viegli” vadīt-

tāja Žanete Grende. Fonds “Vecjaužos”, kas kādreiz bija Zaubes pagastā, veido V.Purviša muzeju. “Zaubēnieši brauc uz talkām, esam izdarījuši darbu, ko nevar nopirkt,” uzsvēra Ž.Grende un pastāstīja, ka fonds arī kopj V.Purviša atdusas vietu Meža kapos Rīgā, ir apzināti viņa dzimtas kapi Zaubes pagastā. Viņa atzīnīgi novērtēja zaubēniešu iesaistīšanos.

“Kas pagastā svarīgs, kas būtu jādara, kas vajadzīgs – to nevar kāds izdomāt, idejām jānāk no iedzīvotājiem,” uzsvēra S.Eglīte.

Tikšanās reizē katrs izteica viedokli, kādus kultūras pasākumus nākamgad vajadzētu rīkot dažādām paaudzēm, par kādu maksu zaubēnieši gatavi tos apmeklēt. Vēl būs sarunas ar amatiermākslas kolektīviem.

“Savu identitāti veidojam ar aktivitātēm. Tas ir koris, pasākumi, arī Zaubes savvaļas festivāls. Bija satraukums par skolu, šajā mācību gadā te mācās 50, bet bērnudārzā 45 audzēkņi. Skola ir viens no sabiedrības saliedētājiem. Te vecāki iepazīstas, jo bērni mācās vienā klasē. Skolā notika ļoti interesanta Tēvu diena, piedalījās desmit tēvi. Bērnu ģimenes atgriezās vecāku īpašumos. Kultūras nams vieno zaubēniešus. Ja koris dzied un bērni dejo, zāle vienmēr būs pilna,” stāsta S.Eglīte un piebilst, ka iedzīvotāju sapulcē ne velti atgādināts par pazīstamajiem zaubēniešiem. “Ar viņiem lepojamos. Jāmācās lepoties ar sevi,” teic S.Eglīte. □

staigu takas, tad cilvēki staigās pa tām, tā arī būs vieglāk sakopt apkārtni. Diemžēl atkritumi bojā iespaidu par Āraišiem,” ierosināja Tālis Šelengovs un atzina, ka pamazām, salīdzinot, kā bija pirms gadiem, situācija uzlabojas. “Ja pirms gadiem trim ceļmalā savācām trīs maisus atkritumu, tagad trīs veikala maisiņus. Pa mašīnu loģiem nevajadzīgo vairs neuzdrošinās izmest, jo citi filmē, fotografē,” stāstīja āraīnieks.

Pārējie piekrita, ka kopā jādomā, kā mācīt sabiedrību, jāreķinās, ka tā mainīs lēnām. Skaidrs, ka ik pēc pāris soļiem atkritumu urnu nenoliks.

“Āraiši aizaug. Savulaik rīkoja talkas un aicināja ainavu speciālistus, kuri vērtēja, ko nozāģēt, ko ne, klāt bija dabas aizsardzības speciālists un mācīja, ka svarīgi, kāda ainava izskatīsies dažādos gadalaikos. Šīs talkas bija populāras. Toreiz bija Dabas un piemi-

nekļu aizsardzības biedrības entuziasti. Tika ieguldīts darbs, izveidota skaista ainava, skumji, ka aizaug. Varbūt biedrība var rīkot talkas,” ierosināja Zigrīda Apala. V.Cipe atgādināja, ka arī aleja bija ieaugusi krūmos, pašvaldība iztīrīja. Andris Roze iebilda, ka ainava ne tikai jāizkopj, bet pēc tam jāuztur, jo tā ātri aizaugs.

“Bija izstrādāts arheoloģiskā parka kultūrainavas projekts, tajā arī par apkārtni, kas jākopj. Diemžēl toreiz finansējumu nepiešķīra. Āraiši aizaug, drīz no ceļa ezerpili neredzēs, no Dzirnauvu kalna arī vairs nav tāda ainava, kāda bija vēl pirms dažiem gadiem. Mums ir svarīgs gan parks, gan apkārtnē jābūt ainava, gan skatu vietas,” uzsvēra E.Koljera un piebilda, ka tikai ar āraīnieku talkām to sakopt nevarēs, jāmeklē risinājumi, jo nedrīkst pieļaut, ka ainava degradējas.

Āraīnieki nolēma, ka aktīvi ie-

saistīsies Amatu mājas Miķeļdīnas pasākumā. Viņi arī vienojās, ka aktīvākai un ātrākai saziņai izveidos savu grupu vacapā. V.Cipe piedāvāja, ka Āraišu dzirnavas var būt biedrības pulcēšanās vieta.

“Atsākam tikties,” gandarīta teica E.Koljera. □

Lappusi sagatavojusi SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

MAF Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA "Cēsu Druva".